

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו'

מוקדשת לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

על-ידי ועד ידידי המכון

הרב לייבל ומשפחתו שיחיו בוימאארטען

ר' שמואל הכהן ומשפחתו שיחיו אייזנברג

ביאורים במאמרי רבינו

מאמרי חסידות

מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

מבוארים ומפורשים

מאמר ד"ה

והיה עקב תשמעון גו', ה'תשכ"ז

י"ל בקונטרס כ"ף מנחם-אב ה'תשמ"ז

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת

מרת שרה נחמה

בת ר' מרדכי אברהם ישעי' ע"ה

בוימאארטען

שלוחת המלך בשכונת כאן צוה ה' את הברכה

ביתה היה פתוח לכל הנצרכים במסירות ובהבה

זכתה לקרב רבים לאביהם שבשמים

נלב"ע ביום עש"ק ר"ח מנחם-אב ה'תשע"ז

ת.ג.צ.ב.ה.

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת

מרת אסתר מאטיל ב"ר מאיר יוחנן ע"ה

נלב"ע כ"ד אדר ה'תשע"ז

ת.ג.צ.ב.ה.

נדפס על-ידי משפחתה שיחיו

קובץ זה נדפס לזכות

הרב אלימלך שרגא וזוגתו מרת היה מושקא

הרב צבי וזוגתו מרת עטקא

הרב מענדל וזוגתו מרת פערל

שיחיו

היטשיק

להצלחה רבה ומופלגה

בגשמיות וברוחניות

מילואים

לעבוד, היינו כשנא מצד כוח העצמות הדי זה קל.
 2. ב"ד"ה רני ושמחי תשכ"ז מבאר רבינו את דוגת הביטול המחלט, שהתחדש על-ידי שהקב"ה "כפה עליהם הר כגיגית". ומביא משל לכך מהחילוק ההלכתי שישנו בין עבד עברי שמכר את עצמו, לעבד שמכרוהו בית-דין. מכרוהו בית-דין, היין הוא שרבו מוסר לו שפחה כנענית, מה- שאין-כן במכר עצמו. השעם לכן, מכרוהו בית-דין שיעבודו וביטולו לאיונו גדול יותר מאשר מכר עצמו. ומבאר רבינו טעם החילוק "כי המוכר עצמו הוא רביצו, וכשמכרו אותו בית דין הוא על כרחו". כלומר, מכר עצמו שיעבודו וביטולו מבוסס על ההחלטה שלו, הוא החליט להתבטל, מציאותו מעורבת בשעבוד, מה- שאין-כן מכרוהו בית-דין שעבודו אינו מיוסד על עצמו, מציאותו אינה מעורבת בשעבוד, עיין שם.

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות מ' מודרכי זוגות מרת היה מושקא שיחיו בן שבת

לעילוי נשמת הו"ח התמים ר' יעקב סטמבלר חסיד נאמן ומסור לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נלב"ע י"א ניסן ה'תש"ע ת.ג.צ.ב.ה.

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות זוגות מרת רבקה פייגא לדיהם היה מושקא, אריה לייב שאול, יהודה מאיר, שלום דובעור, שניאור זלמן

גולדשמיד

הצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות ולנחת רוח יהודי חסידותית מתוך שמחה וטוב לבב

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות מ' מודרכי זוגות מרת היה מושקא שיחיו בן שבת

לעילוי נשמת הרה"ח א"י ג"צ עוסק ב"צ באמונה הרה"ת ר' אפרים זלמן ב"ר גרשון ע"ה

מקושר לכ"ק רבותינו נשיאינו ז"ע זכה להיות ממקמי כפר חב"ד ה' לעור לזנקקים והציל רבים מאחיו מאחורי מסך הברזל פעל במטרות נפש והחזיק מהונו לומדי תורה בשיבות ת"ת ובהדרים בסמוקגד טשקנט ואה"ק ראה דור ישרים מבורך הולך בדרכי החסידות מהם שלוחי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נלב"ע ביום כ"ז סבת תשע"ג ת.ג.צ.ב.ה.

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות מ' מודרכי זוגות מרת היה מושקא שיחיו בן שבת

לעילוי נשמת הרה"ח א"י ג"צ עוסק ב"צ באמונה הרה"ת ר' אפרים זלמן ב"ר גרשון ע"ה

מקושר לכ"ק רבותינו נשיאינו ז"ע זכה להיות ממקמי כפר חב"ד ה' לעור לזנקקים והציל רבים מאחיו מאחורי מסך הברזל פעל במטרות נפש והחזיק מהונו לומדי תורה בשיבות ת"ת ובהדרים בסמוקגד טשקנט ואה"ק ראה דור ישרים מבורך הולך בדרכי החסידות מהם שלוחי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נלב"ע ביום כ"ז סבת תשע"ג ת.ג.צ.ב.ה.

לביאור י"ב: אמנם בכוח 'נמנע הנמנעות' ניתן לפעול שגם תאוה חומרית בפועל תאוב את ה' (בחינת 'נשא הפכים'). אך דבר זה לא יבטא עילוי של אלוקות, שכן הנפש הבהמית נותרת או מנגדת בפועל לאלוקות. אולם כאן מדובר על ענין שונה, שמצידה אמור להיות שתאוב חומריות (נטייה), ובפועל היא אוהבת אלוקות. שכן במאמר זה עוסק במעלה המבטאת את כח הבלוי גבול כלקמן. ונמנע הנמנעות הרי אינו הסבר.

לביאור י"ד: 1. - זה שהכוח הבלוי גבול יכול לחדש, אינו הופך את הפעולה לשייכת לה מקודם. שכן גרי הדבר מצד עצמו, הינם הפכים. כשנדפסה השיחה (לקי"ש ח"ז פרישת שפוח) בה מבואר שדירה בתחתונים הינה חידוש ע"י יש מאין, אמר הרבי שקודם העבודה אין לדבר אפשרות, אך לאחר שמתחילים לעבוד זה יהיה מאוד קל.

הביאור: מצד העולם אין כל שייכות לזה, גרי העולם הפוכים מאלוקות, הדירה באה בדרך התחדשות מוחלטת מפני שהעליון אינו מוגדר. לכן בלי עבודה הרי לדבר אין שייכות. כשמתחילים

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות מ' מודרכי זוגות מרת היה מושקא שיחיו בן שבת

לעילוי נשמת הרה"ח א"י ג"צ עוסק ב"צ באמונה הרה"ת ר' אפרים זלמן ב"ר גרשון ע"ה

מקושר לכ"ק רבותינו נשיאינו ז"ע זכה להיות ממקמי כפר חב"ד ה' לעור לזנקקים והציל רבים מאחיו מאחורי מסך הברזל פעל במטרות נפש והחזיק מהונו לומדי תורה בשיבות ת"ת ובהדרים בסמוקגד טשקנט ואה"ק ראה דור ישרים מבורך הולך בדרכי החסידות מהם שלוחי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נלב"ע ביום כ"ז סבת תשע"ג ת.ג.צ.ב.ה.

פתח דבר

שבח והודיה לה' יתברך, מוגש בזה לפני ציבור הלומדים מאמר נוסף בסדרת 'ביאורים במאמרי רבינו'.

מאמר זה נאמר על-ידי כ"ק אדמו"ר בהתוועדות שבת פרשת עקב, כ"ף מנחם-אב התשכ"ז, ויצא לאור מוגה בקונטרס כ"ף מנחם-אב התשמ"ז.

בקונטרס זה נוספו למאמר קיצורים וסיכומים, ונתבארו הענינים והמושגים המובאים בו. הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' אשכנזי, והסתיענו רבות בהסברים שהשמיע הרה"ת ר' יואל שיחי' כהן בהודמנויות שונות.

*

תורתנו נתונה להרה"ת יואב שיחי' למבוגר על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים. כמו כן אנו מודים להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים.

*

מאמר מבואר זה, מצטרף למאמרים ושיחות שיצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים "ביאורים במאמרי רבינו", שני כרכים, המאגד שלושים ואחד מאמרים, מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. את הספרים ניתן להשיג בקה"ת ובחננויות הספרים המובחרות.

לבקשת רבים, ניתן להוריד את הקונטרס, כמו גם הקונטרסים האחרים שנתבארו על ידנו, בכתובת: www.biuim.022.co.il.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבין" (הילים יט, ט), ויתכן שנפלו אי-הבנות בעניינים המבוארים. על כן בקשתנו שטוחה בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתן קנן בבוא העת אי"ה.

יהי רצון מהש"ת שהעיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, יזרז את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה י"א, ט).

כ"ף מנחם-אב ה'תשע"ח

כתובת למשלוח הערות: ת.ד. 485 כפר חב"ד. או: mm.ashkenazi@gmail.com

סיכום כללי

סעיף א: "ודיה עקב תשמעון" – דאי תשמעון, ומבואר שקאי על עקבתא דמשיחא ש"סוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותו". "תשמעון ושמרתם ועשיתם" – הם מחשבה דיבור ומעשה, ועי"ו נמשך ברית חסד ושבעוה, שהם המחשבה דבור ומעשה שלמעלה. ויתירה מזו, כיון שהעבודה ב"עקב" של הנשמה בעקבתא דמשיחא היא במסירות נפש, אוי במחשבה דיבור ומעשה דלמעלה ישנו גילוי העצמות.

סעיף ב: במדרש על הפסוק איתא, ששכר המצוות "בעקב (אחרית הימים) אני נתון לכם". והקשר של פירוש זה עם הפירוש האמור, שכן השכר לעתיד לבוא הוא גילוי העצמות, שבנ"ל בא ע"י העבודה במסירות נפש בעקבתא דמשיחא.

סעיף ג: יוזבן בקדים האמור בתנאי שתכלית הגילוי לעתיד לבוא תלוי במעשינו ועבודתנו עתה. ומבואר, ש"מעשינו" זהו כפי הטבע והדרגל, ו"עבודתנו" זה יותר מטבעו והרגלו. ובעומק יותר, "מעשינו" זהו כפי טבע הנפש האלקית, ועבודתנו זהו יותר גם מטבע הנפש האלקית.

סעיף ד: מעלת בעלי תשובה על צדיקים היא בשניים: א. מתגלה תוקף ההתקשרות של הנשמה עם הקב"ה. ב. ע"י הפיכת הודנות לזכויות מיתוסף בהם עליו חדש.

וכן הוא בעילוי הנשמה ע"י ירידתה למטה: א. בהתלבשותה בגוף ובנפש הבהמית מתעוררים בה הכוחות הנעלמים והעצמיים. ב. ע"י בירור העולם נפעלת בו התחדשות שנעשה כלי לאלוקות, וכיון שהוא היפך טבעו, אין זה אלא מצד האלקות. ועל ידי זה נפעל עבודת האדם תכלית הביטול, לא רק מצד מציאותו אלא מצד האלקות.

סעיף ה: ולפי האמור יש לכאר את מעלת מסירות נפש בפועל ממש דוקא, שאוי היא גם מצד הנפש הטבעית, שזוהו התחדשות והיפך טבעו, ועי"ו שהיא מתבטלת ממצאותה נפעל ביטול גם בנפש האלקית.

סעיף ו: גם בכונת הירידה של הצמצום הראשון שני ענינים: א. הגילוי ידיה גם בעולמות. ב. ידיה גילוי חדש של העולם העצמי שלא היה קודם הצמצום.

סעיף ז: לעתיד לבוא תהיינה שתי תקופות: ימות המשיח – גילוי אור-אין-סוף. תחיית המתים – גילוי העולם עצמי.

סעיף ח: כיון שהעבודה צריכה להיות מעין השכר הנפעל על ידה, יש לומר שע"י "מעשינו" נפעל הגילוי של ימות המשיח, ועי"ו "עבודתנו" נפעל הגילוי החדש של תחיית המתים.

ט) **וזהו** והי' עקב תשמעון גו' תשמעון ודאי, שדבר ודאי הוא שתושלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים⁷¹, בשני ענינים הנ"ל. הן הגילוי דאור אין סוף שהאיר גם קודם הצמצום (הגילוי דמות המשיח) והן הגילוי ההעלם העצמי (הגילוי דתחיית המתים). והגם שגילויים אלו תלויים במעשינו ועבודתינו והרשות נתונה לכל אדם⁷², הנה על זה הוכסחננו⁷³ שלא ידח ממנו נדח⁷⁴, וכל אחד ואחד מישראל ישלים את הכוונה במעשינו, היגיעה דתורה ומצוות יותר מהטבע דנפש הבהמית, וגם בעבודתנו, היגיעה בתורה ומצוות יותר גם מהטבע דנפש האלקית. והוה והי' עקב תשמעון דעקב קאי (כנ"ל) על עקבתא דמשיחא, כי (נוסף אשר אז מתקיימת ההבטחה תשמעון ודאי) שלמות עבודתנו (הוספת ענין חדש גם לגבי נפש האלקית) הוא (כעיקר) ע"י הכירור דחושך הגלות ובפרט החושך דעקבתא דמשיחא. [ובפרט לפי מה שכתב הצמח צדק⁷⁵ שוה"י עקב הוא ענין וידו⁷⁶ אוחזת בעקב עשו ומפרש (בפירוש הראשון) דקאי על עקב דעשו ממש]. וגם בצדדיקים שחושך הגלות אינו מחשיך לגבם כל כך, ומכל שכן שאיך בהם העבודה דהפכת דזנות לזכיות, וגם העילוי שנעשה ע"י כירור וזיכור נפש הבהמית אינו אצלם כחושך כל כך (כי נפש הבהמית שלהם אינה בחומריות כל כך גם לפני העבודה), הרי ע"י הנסיונות, ובפרט ע"י המסירות נפש בפועל ממש, מתבררים הניצוצות גם שבג' קליפות הטמאות כנ"ל. ולאחרי שבכמה וכמה צדיקים הי' גם העילוי דכירור הניצוצות שבג' קליפות הטמאות ע"י המסירות נפש שלהם, הנה עילוי זה נמשך גם לבניהם [וכמו שנאמר ושמו ה' אלקיך לך גו' אשר נשבע לאבותיך], כולל גם בניים אלו התלמידים⁷⁷ שלמדו תורתם, שלכן אין צריכים יותר לנסיונות, ומכל שכן למסירות נפש כפשוטה אלא למסירת הרוצין⁷⁸, ויהי' אצלם ואצל כל בני ישראל "מעשינו ועבודתנו" מתוך מנוחה והרחבה כפשוטן ואמיתים, בשמחה ובטוב לבב, ויקויים היעוד⁷⁹ והקיצו ורננו שוכני עפר, ובעל ההילולא בתוכם, ונלך כולנו מהרה קוממיות לארצנו כביאת משיח צדקנו, בעגלא דידך ממש.

סיכום: וזהו יוהי' עקב תשמעון, ששני גילויים אלו יומשכו בודאי ע"י מעשינו ועבודתנו ("תשמעון" – ודאי), ושלמות עבודה זו היא דווקא ע"י כירור חושך הגלות ("עקב" – עקבתא דמשיחא), שאז נפעל ענין חדש.

71) אהי'ת שם עי. תקי. וראה שם עי. תקי.

72) תולדות כהן, כו.

73) ספרי ופרש"י ער"פ ואתחנן ה. ג.

71) אהי'ת שם עי. תקי. וראה שם עי. תקי.

72) תולדות כהן, כו.

73) ספרי ופרש"י ער"פ ואתחנן ה. ג.

בס"ד* שבת פרשת עקב, כ"ף מנחם-אב** [מאמר א' ה'תשכ"ז

והיה עקב תשמעונו גו' ושמותם ועשייתם אותם גו', וידוע הדין בזה, והיה קיום התורה ומצוות תלוי בבחירת האדם, והוא ליה לומר (היה לו לומר) והיה אם תשמעונו [כמו אס' בחוקותי תלכו, והיה* אם שמוע תשמעונו], ולמה אומר והיה עקב תשמעונו, דפירוש הלשון הוא שודאי תשמעונו. ומבאר אדמו"ר הצמח צדק* דעקב קאי על הזמן דעקבתא דמשיחא, והוה והיה עקב תשמעונו, תשמעונו ודאי, דהבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה כסוף גלותן ומיד הן נגאלין* א. וממשיך בהמאמר, דג' הלשונות, תשמעונו ושמותם ועשייתם, הם מחשבה דיבור ומעשה. תשמעונו הוא מחשבה, דעיקר השמיעה הוא במחשבה (והאוזן אינו אלא כלי שעל ידו נכנס הקול במחשבתו), ושמותם הוא דיבור, כי עיקר השמיעה כפה כמו שנאמר* ערוכה בכל ושמוהו ג, ועשייתם מעשה. ועל זה

- (1) ריש פרשתנו (עקב ז, יב).
- (2) ראה אהר"ת פרשתנו ד"ה זה ע' תצא. ד"ה זה תרי"ג ותרי"ד בתחלת (תמשיך תערי' ח"א ע' שנה. שם ע' תקפ). וראה גם אהר"ת עה"פ. ולהעיר גם מפירוש רש"י ריש פרשתנו 'והיה עקב תשמעונו' – אס' המצוות הקלות כי' תשמעונו'. וראה מפורשי רש"י שם.
- (3) ר"פ בחוקותי (כו, ט).
- (4) פרשתנו י"א, ג.
- (5) אהר"ת ריש פרשתנו. שם ע' תצא. שם ריש ע' תקד (בסם אור המאמר).
- (6) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. ובאור"ת שם ע' תצא: וכמו שהבטיח בפ' נביאים ושבתי כי' – שהם הפסיקים שחבאו ברמב"ם שם.
- (7) אהר"ת ריש פרשתנו. שם ע' תצא ואילן. וראה גם ד"ה והיה עקב תרי"ג בסופו (ע' שסר ואילן) ותרי"ד (פ' רצא – ע' תקפת ואילן).
- (8) שמואל-ב כג, ה. וראה עירובין נד, רע"א.

ביאורים במאמרי רבינו

א 'סוף ישראל לעשות תשובה'
 אף שקיום התורה ומצוות תלוי בבחירת האדם, מכל מקום 'אין שייך שבחירת האדם תעכב שלא תושלם חס ושלום הכוונה ודידה בתחנותיו, ובחירת האדם קובעת רק את מהירות השלמת הכוונה' (י"ח באתי לגבי תשלי"א סעיף ה). וראה ד"ה ושבתו בשלום ג' תשלי"א ט"ב, לקריש ח"א עמ"ל 7 בהערת 67.

ב 'ערוכה בכל ושמוהו'
 בעירובין (נג סע"ט) איתא: 'ערוכה אשכחתי תלמודא דהוה קא גריס בלחישא, בטשה ביה, שבעל פה קריין לה. והטעם הוא לפי כשבא

* ראה לאור פירושים כ"ף מנחם-אב – תשנ"ז, 'פסוקים ליום כיון מנחם-אב, יום המסלקות-הילולא של תורה' ויהיה וכו' המוקדם מוד"ק לוי-יחזקאל שפראוואסקי, אבר של – בלחיש – פ"ק אדמו"ר שליט"א ... ומצט"ק כו' מנ"א, ה' תהוה ח' שנת מנחם.

** מנחם הקד"ק בית א-ל יב"כ"ז: כיון ד' לחודש אב עושים התורה נהנה נהנים ארבעים יום קודם ר"ה (הוא בראש ח' שב' שלום הורא"ש מנחם). – בראש ע"ד ארבעים יום קודם עירת הולד (ספס"ב א).

וידוע הביאור* דב' מאמרים אלו הם בנוגע לזמנים שונים. בתחילה יהיה הגילוי ותענוג המורגש (סעודה), והוא הגילוי דאור אין סוף שהאיר גם קודם, ולאחרי זה יהיה הגילוי התענוג הכלתי מורגש, ועד גילוי העולם העצמי. ובכללות הוא החילוק* בין 'ימות המשיח לתחיית המתים'. דאמרו רז"ל* דכל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא אין לא ראתה אלקים זולתו*, ויש לומר שבימות המשיח יהיה הגילוי דאור אין סוף שהאיר בגילוי גם קודם הצמצום, ובעולם הבא (בנחיתת המתים) יהיה הגילוי דבחינת עין שעליו נאמר עין לא ראתה, העולם העצמי*.

סיכום: לעתיד לבוא תהיינה שתי תקופות: ימות המשיח – גילוי אור אין-סוף. תחיית המתים – גילוי העולם עצמי.

ח וצל פי זה יש לומר שכפוציות הגילוי דמות המשיח תלוי במעשינו והגילוי תחיית המתים תלוי בעבודתנו, כי כיון שהגורם שר המצוה היא המצוה עצמה*, הרי המצוה (העבודה) צריכה להיות מעין השכר (ההמשכה שנעשית על ידה). ולכן, המשכת הגילוי דאור אין סוף שהאיר גם מקודם נעשית ע"י הגיעה לגלות הטבע והנשמה שהיה גם מקודם, ומעשינו. והמשכת הגילוי דהעלם הצממי, אור חדש, נעשית ע"י הגיעה שלמצלה מהטבע גם דנפש האלקית (שע"י זה נעשה אצלו ענין חדש שלא היה גם מצד נשמתו), עבודתנו.

סיכום: כיון שהעבודה צריכה להיות מעין השכר הנפעל על ידה, יש לומר שע"י 'מעשינו' נפעל הגילוי של ימות המשיח, וע"י 'עבודתנו' נפעל הגילוי החדש של תחיית המתים.

- (60) תמשיך תרסי' ע' צו. שם ע' תקפ"ה.
- (61) אהר"ת-קורש לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ח"א ע' קט. וכן משמע ממש בהמשך תרסי' ע' יו"ד (והוא לקמן בפנים) שהגילוי דעין יהיה בתחיה. ולהעיר שבהמשך תג"ל ע' קה מבואר באר"א. ואכ"מ.
- (62) להעיר גם מהמדובר כמ"פ (ראה "סיום הרמב"ם" יו"ד שבת תשמ"ז (תורת מנחם – הדרום על המב"ם ע"ש ק"ל ושי"נ)) דמ"ש הרמב"ם (הל' מלכים רפ"א) שבבמות המשיח עולם כמנהגו נוהג הוא בתקופה ראשונה, אבל בתקופה שנייה – תחיה* – יהיה זו הדרושה במעשה בראשית שאו יהיה יצו אב ע"פ כפס גי' בפעל פספס, ולא רק בדרך משל כפי שהוא בתקופת הראשונה. ודע לקשר זה עם מ"ש בפנים שבתחה* מ' יהיה גילוי אור הדרושה.
- (63) ברכות לז, ב.
- (64) ישע"יה סד, ג.
- (65) תמשיך תרסי' ע' יו"ד. ד"ה יחינו מיומים תרי"א פ"ג (סה"ט) קונטרס ח"א קמ"ה, ב).
- (66) תניא רפ"ז.
- (67) ראה מנחמה נשא טו. בחוקותי ג. כ"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ג. תניא רפ"ז.
- (68) ראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ז.
- (69) ראה תניא ספ"ל ט. הל' ת"ת לאהר"י פ"ד ח"ג. וראה אהר"ת פרשתנו ע' תקד.
- (70) ע"פ שמואל-ב ב, יד.

ביאורים במאמרי רבינו

ל 'תענוג הכלתי מורגש'
 ראה ביאור קודם.

ממשוך ואומרי ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע גוי, ברית חסד ושבועה הם מחשבה דיבור ומעשה (כמבואר שם בארוכה), וע"י תשמעון ושמרתם ועשיתם, העבודה דמחשבה דיבור ומעשה של האדם, נמשכים לו המחשבה דיבור ומעשה שלמעלה, את הברית ואת החסד אשר נשבע.

אמנם

ענין זה (שיומשך להאדם המחשבה דיבור ומעשה שלמעלה) אינו מספיק עדיין, שהרי גם לפני ירידת הנשמה למטה היתה בכחיתה הכי עלינה שבוה, המחשבה שלמעלה, ישראל עלו במחשבה⁹, וירידת הנשמה למטה היא לצורך עליה, בכדי שע"י עבודתה למטה תתעלה למדרגה נעלית יותר ממכו שהיתה קודם הירידה, ועד כחינת ואתה¹⁰ משמרה בקרבי (שלמעלה גם מכחינת טהורה היא)¹¹. וזהו מה שנאמר ושמר גוי את הברית ואת החסד אשר נשבע גוי, דע"י עקב תשמעון ושמרתם ועשיתם, העבודה דמחשבה דיבור ומעשה בהעקב דנשמה דקאי על הנשמה שבגוף¹², ובפרט בעקבתא דמשיחא [הוספה בהירידה, וכמילא, גם בהעליה שע"י הירידה], שע"י הירידה בגוף נפש הבהמית (ובפרט בגלות), העבודה דמחשבה דיבור ומעשה של הנשמה היא כרעותא דליבא וכאופן

9) כנבא לקמן (הדין דרשמו) ראה ד"ה והי"ה עקב תרע"ג מסופו, ולהעיר גם מאור"ת שם ע' תצט.
10) ר"פ פ"א, ד. וראה בארוכה אודות שם ע' תפ. שם ע' תצט) שהיא בחינת מחשבה עליונה.
11) נוסח ברכת השחר (אלקי נשמה כו') מברכות ס.

ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ז ה"ג.
12) ראה בארוכה ד"ה שובה תרפ"ז (סמ"ח תרפ"ז ע' לו ואל"ף). צעקו תרפ"ח (סח"מ תרפ"ח ע' קעז ואל"ף). ובכ"מ.
13) לקו"ת דרושים לר"ח סב, ג. ובכ"מ.

ביאורים במאמרי רבינו

בדיבור, הנהו משתמרת שלא יתפשט לחוץ, באמרו זה כשר וזה פסול, הרי נבל ונפרש הרע מן הטוב על-ידי דיבור זה, מה-שאיין-כן במחשבה הרי עדיין יש השגלה להיות הטמא טהור והפסול כשר, אבל בדיבור נפסק הדין כו', וזהו השמירה בפה, שלא ינקו החיצונים יותר מן המדה הקצובה להם כו"ו.

ג' "מחשבה דיבור ומעשה שלמעלה"

"ביאתה ירתה נפחתה" (המופיעים בנוסח ברכת אלקי נשמה, שסימה "ואתה משמרה בקרב") הם כנגד ג' עולמות ב"ע (בריאה, יצירה ועשייה). המשל עליהם הוא ממחשבה דיבור ומעשה לבושי תנפש. דכשם שלבושים גשמיים אינם משקפים בהכרח את מהות האדם, שהרי עני

להיות מציאות העולמות⁵⁷, וכמילא לא היה הגילוי בעולמות, וע"י הצמצום נתחדש שהגילוי דאור אין סוף יהיה בעולמות. ההיחידוש שבענין זה הוא רק לגבי העולמות, ולא לגבי האור, שהרי בהמדרגות שלפני הצמצום היה אור זה גם מקודם בגילוי סת. וכי, שע"י עבודת הכיוריים יהיה גילוי אור חדש שלא האיר קודם הצמצום, ועד שגילוי זה הוא למעלה לא רק מהתפשטות האור, שבכחינת גילוי, אלא גם מעצם האור, ועד גילוי העולם העצמי כס.

סיכום: גם בכוחות הירידה של הצמצום הראשון שנו עינינו: א. לפעול גילוי אור אין סוף בעולמות. ב. לפעול גילוי חדש העולם העצמי שלא היה קודם הצמצום.

ז' וזהנה ידוע דשני ענינים אלו, הגילוי דאור אין סוף שהאיר גם קודם הצמצום, והגילוי העולם העצמי, יהיו לעתיד לבוא, אלא שאז תהינה שתי תקופות. וזהו ביאור המדרשות החלוקות בענין לעתיד לבוא, דאמרו⁵⁸ עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ואמרו⁵⁹ העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה,

57) ע"ח שער א (שער עגלים דישיר) ענין ב. אוצרות זינים ומבוא שערים בתחלתם.
58) ר"פ ע"ה, א.
59) ברכת יו"ו, א.

ביאורים במאמרי רבינו

כח "שרוי בהמדרגות שלפני הצמצום היה אור זה גם מקודם בגילוי"⁶⁰ שגם שכוונת העלמים העצמיים בדרגתם נמצאים ברמה מסוימת של גילוי, ואכ"מ. מה- שאין-כן הדרגה הב' אין זאת שהיא רק לא האירה קודם, אלא שהיא כלל לא במדר של אור וגילוי.

ביתר הרחבה:

ישנם ב' אופני מציאות: א. 'אפשרי המציאות' - הימצאותו תלויה בכך שהוא נמצא בפועל. ב. 'מחויב המציאות' - הימצאותו לא תלויה בכך שהוא נתפס בפועל בהשגה של מישוה וכדו' (גילוי) [משל לדבר: תרגיל חיבור מתמטי, שהתוצאה אינה בגלל שמישוה הבין כך ונפשו נוטה לכך, אלא זו המציאות בעצם (כמובן שאין זה משל מכוון, שכן את החיבור המתמטי עצמו בורא הקב"ה, וסוף סוף הוא קשור עם המציאות ואינו מחויב אמיתי, שכן הימצאותו היא משום ש"כך היא המציאות)]. וכך מעולותיו יתברר כפי שהם בעצם כלל לא נתפסו באיזה פועל. וזה שעל-ידי העבודה התחדש שהוא מתקבל ונתפס בדבר מסוים בפועל שאינו מורגש תהיה בגילוי.

וכן הוא גם באלוקות, ולעתיד לבוא גם דוגת

60) ר"פ ע"ה, א.
61) ברכת יו"ו, א.

דמסירות נפש (למעלה מהשתלשלות), על ידי זה יהיה ושמר גו' את הברית ואת חסד אשר נשבע גו' (ושמר דייקא), שהחשבה דיבור ומעשה שלמעלה יהיה בהם הגילוי דואחה משמרה בקרב, דכללות הוא ענין גילוי העצמות.

סיכום: "עקב תשמעון" – רדאי תשמעון, ומבואר שקאי על עקבתא דמשיחא. שיסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותו. "תשמעון ושמרתם ועשיתם" – הם מחשבה דיבור ומעשה, ועי"ז נמשך לו ברית חסד ושבעוה, שהם המחשבה דבור ומעשה שלמעלה. ויתירה מזו, כיון שהעבודה ב"עקב" של הנשמה בעקבתא דמשיחא היא במסירות נפש, אוי במחשבה דיבור ומעשה דלמעלה ישנו גילוי העצמות.

(ב) והנה פירוש הנ"ל (דאדמו"ר הצמח צדק) בוה"ה עקב תשמעון (שעקב הוא מלשון סוף וקאי על אחרית הימים) יש לקשר עם מאמר המדרש על הפסוק, אמר להם הקב"ה כו' שכרו (שכר המצוות) בעקב אני נותן לכם כו' (שנאמר) וה"ה עקב תשמעון. אלא שעל פי המדרש שאירי בשכר המצוות, הכוונה בעקב (אחרית הימים) היא להזמן שלאחרי ביאת המשיח, ולפי פשוט הענין שאירי בקיום המצוות (תשמעון גו' ושמרתם ועשיתם אותם), הכוונה בעקב (אחרית הימים) היא לסוף זמן הגלות, עקבתא דמשיחא. והקשר (החבני) דשני הפירושים הרא"ה, כי שכר המצוות שיהיה בעקב (לעתיד לבוא) הוא שאז יהיה גילוי העצמות, מכבואר בתניא". וכיון שגילוי זה הוא ע"י העבודה (דתורה ומצוות באופן) דמסירות נפש (כו"ל), לכן, ע"י עקב תשמעון כפירוש הצמח צדק, העבודה בעקבתא דמשיחא, שאז המסירות נפש הוא ביותרה", ע"י זה יהיה הגילוי ולעתיד לבוא, בעקב אני נותן לכם.

סיכום: במדרש על הפסוק איתא, ששכר המצוות "בעקב (אחרית הימים) אני נותן לכם". והקשר של פירוש זה עם הפירוש האמור, שהרי השכר לעתיד לבוא הוא גילוי העצמות, שכנ"ל בא ע"י העבודה במסירות נפש בעקבתא דמשיחא.

(ג) ויובן זה בהקדים מה שכתוב בתניא¹⁶ תכלית השלימות של ימות המשיח ותחיית המתים הלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, וכתב אאמרי"ד בעל ההלולא בהערוותיו על הגליון של ספר התניא שלי²⁰ (שמשך כמה שנים

¹⁴ באר"ת ריש פירשנו שעקב ה"ע עקב"ים ¹⁶ ראה ערך זה בלקי"ש ח"ט ע"י 83.

¹⁷ (תפ"ז, השיכות דיעקב לעקבתא דמשיחא היא מפני

שנתשמות דדורות אלו הם בזנית עקב"ים). אבל

באוה"ת שם ע"י תקי (על דרך זה שם ע' תצא) דיעקב

הוא לשון סוף וקאי על אחרית הימים. ותפ"ז יש לקשר

זה עם מאמר המדרש, ככפני". ¹⁹ רפ"ל"ז.

¹⁵ דב"ר ריש פירשנו (פ"ג א), הובא באוה"ת שם

ע"י תקי. וראה גם דב"ר שם, ג (בסופה).

התניא" קה"ת, תש"ל ע"י טו.

שהיא רוצה למסור נפשה בפועל ממש¹⁵ נ. ומכיון שנפש הטבעית (מצד עצמה) רוצה לחיות, זהו גודל העליוי שבמסירות נפש שנפעל בה (ע"י נפש האלקית) הוא התחדשות והיפך טבעה. זהו גודל העליוי שבמסירות נפש שנפעל ממשי דוקא, דהמסירות נפש שמצד הנשמה, מכיון שהיא מצד טבעה, הרי זה כחית מציאות, מה שאין כן המסירות נפש בפועל ממש, מכיון שהיא היפך הטבע דנפש הטבעית, הרי ע"י המסירות נפש שלה היא מתבטלת מציאותה, וע"י זה נעשה עליה גם כנפש האלקית (שפעלה המסירות נפש כנפש הטבעית), שגם המסירות נפש שלה היא בכחית כיתול.

סיכום: מעלת מסירות נפש בפועל ממש דוקא, שאוי היא גם מצד הנפש הטבעית, שזוהי התחדשות והיפך טבעה, וע"י זה נפעל ביטול גם כנפש האלקית.

(ו) ויש לומר שעל-דרך-זה הוא גם כביכול בהירידה דצמצום הואשון (תחילת הירידה שבכללות ההשתלשלות), שכוונת הצמצום הוא בשביל הגילוי [ומזה נשתלשל כן בכל הירידות שהם לצורך עליה], שיש בזה דוגמת שני ענינים הנ"ל¹⁶ א, שע"י הצמצום נתחדש שהגילוי דאור אין סוף יהיה גם כעולמות. דקודם הצמצום, כשהיה אור אין סוף ממלא מקום החלל, לא היה מקום (אפשר)

¹⁵ קונטרס העבודה פ"ו (ע' 32), ושם, ד"עש"ב ליד מסירות נפש בפועל ממש על קוד"ש ומאזיה סיבה מודש"ת יצ"ל מזה הנה בלי שום ספק וספק ספקא שנתשמה נפשו הטבעית ונתהפך מן הקצה אל

הקצה שנעשה אדם אחד ממש" נ.

¹⁶ בהבא לקמן ראה המשך תוס' ע"י ד. שם ע' תקט. שם ע' תקפ"ה. וראה גם סו"מ תרפ"ז ע' קנח ואילן.

ביאורים במאמרי רבינו

זה נמן גם כאשר ניצל לבסוף (ראה בהע' 55). ומה שמבואר במקו"א המעלה של מסירות נפש כשנרגו בפועל ממש, הוא עניין אחר].

לידה ביאור, בהקדים שבסעיף זה כותב נפש הטבעית בשונה מסעיף הקודם שכתב נפש ה'בהמות'. ואולי הוא משום שנפש הטבעית שייכת דוקא לענייני פועל. שכל של נפש הטבעית מתעניין בטבע שבכל דבר, מה הוא ואין הוא, למה הוא יכול להועיל ולמה להזיק,

אך אינו מותניין אין הדבר נוצר. וכן שכל דנפש הטבעית עוסק בתחום גשמי "בקיאים בישונו של עולם .. מלא קנה זה לזיתים וכו'" (פ"ד ש"ת ע"י ¹⁶). ולכן מסירות נפש תיאורטית, אינה מורגשת בה.

יחדות, ולא בנוגע לעניינים פריטיים.

כו "שהיא רוצה"

בקונטרס העבודה (עמ' 32-33) מכאן שפעולה

זו על נה"ב היא לפי שהמסירות נפש באה מנצמם

הנשמה. והנצמם נמצא בכל חלקיו (ואלה הנשפטים

עוד"י בסופו), ופועל בכל מקום (לביאור ענין זה ראה ד"ה

פיה בשלום תשכ"ב ס"ו ואילן, ד"ה זה תשכ"ב ס"ב, ד"ה ואחה תתוה

תשנ"א ס"ה ובביאורי שם).

כו ואין זה סותר למבואר בממה מקומות (ראה בה"ה

בלק"ה והוא תשכ"ה תת"ה 49 ית"ה) שקל שבקלים המוסר

נפשו הנה גם בשעת המסירות נפש הוא נשאר

קל שבקלים, ויתכן שבאותה שעה לא יזוה באיזו

מצוה, שכן מבואר (שם) שמה שכתוב בקונטרס

העבודה שם, הוא רק בנוגע לעניינים כלליים של

יחדות, ולא בנוגע לעניינים פריטיים.

זה גילוי כח המסירות נפש שלו שהאיר אצלו, ומה חסר כל כך בענין המסירות נפש שלו (כל זמן שזה לא בא לידי פועל, מצד סיבה שאינה תלויה בו) עד שהצטער על זה. ויש לומר הביאור בזה⁵², דזה מה שכל אחד מישאל מוכן למסור נפשו שלא לכפור חס ושלום הוא מצד הנשמה, וגם כשמעורר את כח המסירות נפש שלו בגילוי (שאם יצטרך לזה חס ושלום, ימסור את נפשו בפועל), הוא שכח המסירות נפש דהנשמה בא בגילוי. והמסירות נפש דהנשמה הוא מצד הטבע שלה, ואין בזה חידוש. מה שאין כן במסירות נפש בפועל ממש נחודש ענין שלא היה מקודם. דנוסף שזה בא ע"י התעלם והסתור והתנגדות של אלו המכריחים אותו לכפור חס ושלום, וע"י שמוסר נפשו ומסכים לסבל מהם הוא מוציא את הניצוצות שבהם נג ומעלה אותם לקדושה⁵³, דענין זה (העלאת הניצוצות שנפלו למטה כל כך) הוא חידוש⁵⁴, ס, הנה החידוש במסירות נפש בפועל הוא גם בנוגע להאדם שעומד במסירות נפש, כי כשמוסר נפשו בפועל ממש, אזי, המסירות נפש היא (גם) בנפש הטבעית בה. ולא רק שאין מניעה מצדה למסירות נפש אלא

53) דרמ"צ קצב א. וראה גם שם קפי, ב.

54) ראה דרמ"צ שם (קפי, סט"א. קצב, ב) שיש בזה אורח העילוי דהפכת זדונות לזכות שבתשובה.

52) בשערי אורה סא, סט"א ואילן, ז, ב משמע שזהו מצד העילוי ד"בפעול" על "בכח", אבל בשערי אורה ת, סט"א ואילן (וראה שם ט, א) שהמעלה דמסירות נפש בפועל היא לפי שיהא גם בהנוף. וראה גם סד"ה הנ"ל תרכ"ט (ע"י רנז) ותרכ"ב (ע"י עה ואילן).

ביאורים במאמרי רבינו

בזהו כנגד כל החתיכה (ולא רק כנגד האיסור הבלוע בה). ועל דרך זה הם ניצוצות הקדושה שבזדונות, ש'תששבים' גם הם ונחשבים לזדונות (ראה שיע"י ח"ד סי' כ"ט ע"ד).

אך לאידך, יש ללמוד מדין חתיכה שניתן לתקן הניצוצות: דין זה נאמר כל עוד האיסור וההיתר מעורבים. אך לו יצויר שיצליחו להפריד האיסור מחתיכת ההיתר, יחזור ההיתר להיות מותר באיילה (ראה ש"ך יו"ד סי' קה ס"ק יז). ועל דרך זה הניצוצות אסורים כל זמן שהם בתוך הזדונות ולא כאשר הם הפרדו ונתבררו.

כה "גם בנפש הטבעית"⁵⁵ מה-שאין-כן כשמעורר את כוח המסירות נפש רק באופן תיאורטי, אין הדבר מורגש בנפש הטבעית, כי היא צויר מציאותי, ומורגש אצלה רק כשנוגע לפועל.

כך אין זה משום שהגוף נהרג בפועל, כי

היה בשב"ה ובזמן האחרון נפדו (ספר החניא שלו עם עוד ספרים שלו) מהשב"ה והגיעו לכאן) דענין ב' הלשונות, במעשינו ועבודתינו, יובן ממה שכתוב לקמן באגרת הקודש סימן י"ב ד"ה וה"ה מעשה הצדקה גו' עיין שם. ולאחרי זה ממשך, דיש לומר, שמעשינו קאי על ימות המשיח ועבודתנו קאי על תחיית המתים⁵⁶.

להנה כוונתו של בעל ההלל לא במה שמציין אגרת הקודש סימן י"ב ד"ה וה"ה מעשה הצדקה גו' היא לכאורה להמבואר באגרת הקודש שם⁵⁷ הפרש בין מעשה לעבודה, "כי שם מעשה נופל על דבר שכבר נעשה או שנעשה תמיד ממילא והוא דבר ההווה ורגיל תמיד כו', (מה שאין כן) לשון עבודה אינו נופל אלא על דבר שהאדם עושה ביגיעה עצומה נגד טבע נפשו רק שמכטל טבעו ורצונו מפני רצון העליון ברוך הוא". דמזה מוכן, שכן הוא גם הפירוש דב' הלשונות מעשינו ועבודתנו שבתנאי כאן, דמעשינו קאי על קיום התורה ומצוות כפי הטבע וההרגל, ועבודתנו קאי על היגיעה בתורה ומצוות יותר מהטבע והרגילות. אבל, מזה שכתוב דב' הלשונות (מעשינו ועבודתנו) יובן ממה שכתוב באגרת הקודש סימן י"ב, ומסיים (לאחרי שמציין אגרת הקודש הנ"ל) "עיין שם", משמע דכוונתו במה שמציין אגרת הקודש הנ"ל היא (נוסף על ההפוש שבין מעשה לעבודה סתם) גם להמבואר שם בענין מעשה הצדקה⁵⁸, דע"י העיין בזה ("עיין שם") יובן בעומק יותר החילוק שבין מעשינו לעבודתנו,

להנה מבואר באגרת הקודש שם בענין מעשה הצדקה דזה "שישראל בטבעם הם רחמנים⁵⁹ וגומלי חסדים"⁶⁰ (הוא) מפני היות נפשותיהם ו נמשכות

21) וראה אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר מהור"ש ב' נ"ע ח"א ע' קי. דיש לומר בדרך אפשר דמעשה הצדקה תעבור תדורה וזו"ע ב' המדינות ד'מה"מ ו'תה"מ".
22) קת"ו א. ואילן.
23) דעפי"ו יומתק מה שמוסף "המתחיל הדין מעשה הצדקה" – דלכאורה מיותר ימלא ה"ה לפיכך ק' אמ"ק סי"ב.
24) ראה יבמות ע"ט, א. רמב"ם הל' איסו"ב פ"ט.

ביאורים במאמרי רבינו

ד "אפני היות נפשותיהם נמשכות ממדותיו יתברך"⁶¹ מדובר כאן על מדותיה של הנפש האלקית, בשונה מהמדות טובות של הנפש הבהמית שבלק"א פ"א, ששרשן הוא מקליפת נוגה, שיש בהן ישות ב'קרות'. אך המידות טובות של נפש האלקית הן בתכלית הביטול, שעושה חסד ללא שום חשבונות, גם כאשר באופן אישי יפסיד מזה (ברומה לאהבה לאלקות של הנפש האלקית,

* נדפסו בס' אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' רצג. ח"ג ע' ט ואילן.

שרוצה להיכלל במקורו למרות שיתבטל שם ממצאותו, וע"ז אור האש הנמשך לשרשו מותת גלגל הירח).
ביטול כה גדול יתכן באדם רק משום שהשרש מאיר בו ומושך אותו לזה (וכפי שהוא באש שנוגש בה שרשה שתחת גלגל הירח). ועל דרך זה נרגש בחסד שנשמח המידות למעלה ששם החסד גובר.

ה"י. ובירושלמי קידושין פ"ד ה"א (לו, ריש ע"ב) "גומלי חסדים מנין ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת חסדי", ועל דרך זה הוא בדב"י פ'שתנו פ"ג, ד (דוכבא באה"י פ'שתנו (כרך ה) ע' ב.כא. עי"ש).
25) חושבט (וכן לקמן שם. וגם בח"א ספ"א ב"ישנים – ואולי י"ל כי ב"ישנים נעשה ע"י התורה (ביצה כה, ב. נדרים ב, א). וראה בארובה מכ"ב ב' שבט תשי"ז גו' השון תשי"ט*.

ממדווחו יתברך אשר חסד גובר בהן על מדת הדין כו' שלכן נקראת הנשמה בת כהן²⁶ (כהן איש חסד²⁷). ומבאר שם, ד"הצדקה הנמשכת מבחינתו זו נקראת בשם מעשה הצדקה כי שם מעשה נופל על דבר הווה ורגיל תמיד, (מפני ש) מדת החסד והרחמנות הטבעה בנפשנו כל בית ישראל מכבר מעת בריאתו²⁸ והשתלשלותן ממדווחו ית". והיינו, דהגם שטבע החסד שבו הוא (לא מצד נפשו הבהמית, אלא מצד נפשו האלקית, מ"מ, הצדקה שעושה מפני טבע זה, נק' בשם מעשה הצדקה²⁹). ועבודת הצדקה היא שנתינת הצדקה שלו יותר גם מהטבע דנפשו האלקית. ומזה מובן, דהחילוק שבין מעשינו לעבודתינו (בכללות התורה ומצוות) הוא, דגם כשנפש הבהמית שלו מסתרת על הטבע דנפש האלקית, וצריך להתייגע להסיר את הכיסוי וההסתר דנפש הבהמית ולגלות הטבע דנפש האלקית, מ"מ הוא ככלל מעשינו, מכיון שהייגעה שלו היא רק לגלות הטבע דנפשו האלקית, ועבודתו היא שהייגעה שלו היא יותר גם מהטבע דנפשו האלקית.

סיכום: כתוב בתנאי שתכלית הגילוי לעתיד לבוא תלוי במעשינו ועבודתנו עתה. ומבאר, ש"מעשינו" זהו כפי הטבע וההרגל, ו"עבודתנו" זה יותר מטבעו והרגלו. ובעומק יותר, "מעשינו" זהו כפי טבע הנפש האלקית, ועבודתנו זהו יותר גם מטבע הנפש האלקית.

מהלך המאמר: לאחר שביאר החילוק בין מעשה לעבודה – שהעבודה אינה רק יותר מרגילותו, אלא גם יותר מטבע נפשו האלקית – ימשך כעת לבאר מה חסר בטבע הנפש האלקית (שהרי היא רוצה להיות דבוקה בה' תמיד), והיאן יתכן לעבוד יותר מטבע נפשו האלקית.

ד) ויובן זה על פי המבואר במקום אחר³⁰, דכמעלת הפעלי תשובה על צדיקים נשמחו עם הקב"ה, שגם ההבדלה שנעשה ע"י החטאים (עוונותיהם מבדילים³¹) הוא רק בהגילויים ולא בעצם הנשמה ה', שלכן, גם לאחר החטאים וכו', כשעתא

²⁶ וזח"ב צה, א.
²⁷ תנאי פ"ג. תנאי תצוה פב, א. וראה שמר"ד פ"ה.
 י. ת"י ע"ה"ב ברכה לג, ת. וזכ"מ. – הובא באוה"ת וצא קפ, ב ואילן.
²⁸ כנראה הוא רש"י וצ"ל "בריאתו".
²⁹ ויש לומר דבלשון אדה"י "דבר שכבר נעשה או שנעשה תמיד ממילא" נרמז דב"מעשה" שני ענינים:
³⁰ ד"ה רש"י בשלום דמוצאי ש"פ וצא ה'רחש"י (לעיל ח"ב ע' כח ואילן). לקיטת חט"ז ע' 254 ואילן.
³¹ ישע"ה נט, ב. אנה"ת פ"ה.

ביאורים במאמרי רבינו

ה "ההבדלה שנעשה ע"י החטאים הוא רק משום שהתקשרותן לאלקות היה על-ידי סיבה מסוימת. 'נשמה' ענינה הננה באלקות, 'זוח' – כלומר, הגילויים הם מודיגות ששייך בהן פגם מיוחד, נפש' – עשייה, 'זדה' – בוחנת ראייה או

ה) ועל פי הנ"ל יש לבאר גם גודל העילוי של אלו שזכו למסירות נפש כפועל ממש על קידוש השם⁴⁷ ולהעיר מהמפורסם "ברכיש" שאמרו ר' בעל

ההילולא נאסר והוגלה לעיירה נדחת במדינה רחוקה עבור עבודתו בהחזקת הפצת היהדות וסבל שם (כהמאסר ולאחר כך בהיותו בגלות⁴⁸) יסורים ועינויים קשים וכו', ועד שישורים ועינויים אלו גרמו (על פי טבע) שנפטר לפני זמנו. דלכאורה צריך עיון, הרי ענין המסירות נפש הוא דבר טבעי אצל כל אחד מ ישראל שא אפשר לל לכפור בה' אחד ומוכן למסור נפשו על זה וסובלים עינויים כו'⁴⁹ (וזה שלא היה להם מסירות נפש כפועל, הוא מפני שלא הוצרכו לזה), ומהו גודל העילוי כל כך כב דאלו שהיה להם מסירות נפש כפועל. וביותר צריך עיון מה שאמר רבי עקיבא⁵⁰ כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה⁵¹ בכל נפש כו' מתו יבוא לידי ואקיימו, דלכאורה, זה גופא שכל ימיו השתוקק בפועל לקיים פסוק זה, הרי

קדו"ש – "כי בחינה זו יקר מכל התורה שלמד רבי" בכל שנותיו" כלל חובר הש"ע שג"פ הלכים כל עם ישראל, שבאם היה מופר נפשו לא היה זכה לזה. אלא שלכפרו בפני סיבה לא היה למסור נפשו.
⁴⁸ ראה רשימתו – נדפסה בריש לקיטי לוי"צ על

ביאורים במאמרי רבינו

שהעולם כלל לא נברא, וזהו יחודו יתברך כפי שהוא "מצד אור אין סוף" (ראה ספר תשרי"ס הל' ח ט"ז אהר – אהרנותו, מילואים לתשרי⁶⁵). וישנה מדרגה אלוהית נמוכה יותר שנקראת בשם אהר, שלגביה ישנה מציאות העולם, אלא שהוא בטל.

למרות שהאחות של יחיד נעלית יותר, מ"מ יש מעלה באחות דאחי, שכן היא כוללת גם את העולם (ראה שם ע"פ קפח – דח').

כ לא רק
 בנוגע לבירור העולם מוסיף את המילה "רק", לא רק מצד מציאותו של האדם אלא מצד אלקותו, ואילו לעיל גבי אהבה כתב "לא מצד מציאותו של האדם אלא מצד אלקותו", וצריך עיון הסיבה לכך.

כא "העבודה גופא היא נעלית יותר"
 בסו"ג התבאר שהיגיעה בתורה ומצוות תהיה אפילו למעלה מטבע נפש האלוהית. אם כן לא מדובר רק על ביטול אלא על תוספת עבודה בתורה ומצוות. ולכאורה מילא בנוגע

הוא לא מצדיק את היצל-כן".
 כב "גודל העילוי כל-כן"
 נכון שיש עילוי של 'פועל' על 'נכוה' אך

במחלקה ראשונה.

הגבלה.
 הדרך הצחות ניתן להביא את המשל שסיפר

רבינו בשם אמו"ד הרי"צ, שברכת נוסעים יש שלוש מחלקות, במחלקה הפשוטה נוסעים האנשים הפשוטים, במחלקה השנייה נוסעים האנשים הבינוניים, ובמחלקה הראשונה נוסעים העשירים הגדולים וכן העניים הגדולים, משום שהעניים הגדולים אין להם די הצורך לנסיעה אפילו במחלקה הפשוטה, ועל כן נסיעתם היא לא 'על חשבונם' אלא 'על השבח' העשירים, וכאשר הנסיעה היא 'על השבח' העשירים ניתן לנסוע גם

הוא וברגעא דזא³², נעשה צדיק גמורי³³. דעלוי זה שבבעלי תשובה לגבי צדיק הוא זה שבבעלי תשובה מתגלה תוקף ההתקשרות בהנשמה שישנו (בהעלם) גם בצדיק. וכי, דע"י התשובה באופן שזדונות נהפכים לזכויות³⁴, מיתוסף בו עילוי חדש שאינו בצדיקים גם בהעלם, כידוע³⁵. שזכויות אלו נעלים יותר וזכויות צדיקים.

ועל דרך זה הוא גם בהעליו התשובה שנעשה בהנשמה ע"י ירידתה למטה, וכידוע³⁶. שהנשמות קודם ירידתם למטה הם בבחינת צדיקים גמורים והיתרון שנעשה בהם ע"י ירידתם בגוף הוא שנעשים בבחינת בעלי תשובה, שיש כזה דוגמת שני ענינים הנ"ל. א, דע"י שהגוף ונפש הבהמית מעלמים ומסחירים על אור הנשמה, על ידי זה מתעוררים³⁷ כחות הנעלמים שלה, ועד לכחות העצמיים

32) ראה דה"א קפט, סע"א ואילך. - ג' הלשונות "בשפא דזא ביזמא דזא ברגע דזא" שבוזר שם נבחרו בלקיט' ליר"ע לזר שם (ע' פא). וראה לקי"ש ח"ב ע' 86 ואילך.
 33) ראה קידודישן מט. ב: המקדש את האשה "על מנת שאני צדיק אפילו גשע גמור מקודשת כמא הדרו" תשובה בדעתה". באור ודוע סי' קיב; לקי"ת ר"פ דברכה (א. ב): על מנת שאני צדיק צדוק גמור. וראה תניא פ"א.

34) ראה יומא פו, ב.
 35) ראה דרמ"צ קצא, א ואילך. סה"מ תפי"ז ע' לו. לקי"ש ח"ד ע' 186 ואילך.
 36) לקי"ת בלק עג, סע"א. ובכ"מ. ובלקי"ת שם, שזו "התירוץ האמיתי" למה ירדה הנשמה לעוה"ז. וראה ד"ה מ"ם רבים דמצאי שי"פ נח התשל"ח סניף ד (לעיל ע"א ע' רמח).

== **ביאורים במאמרי רבינו** ==

רצון שלמעלה נשעם ודעת (היינו שהיא מציאות בפני עצמה נפרדת מאלוקות, אלא שהראייה מתבררת ביניהן).

מה-שאין-כן התקשרות עצמית היא שאלוקות היא עצם המהות' שלו. היינו שאלוקות זה 'הוא' ואינו צריך לשום סיבה שתחבר בינו לאלוקות. על דרך אדם החדש ומכיר בקיום של עצמו, ואין הוא צריך כל הוכחה או אפילו לראות את עצמו כדי לדעת שהוא קיים.

[זו הסיבה, שעצם הנשמה נקראת בשם "יחידה", מלשון "יחוד", ללא כל תואר או ציור מסוים. כיון שהתקשרותה באלוקות אינה מושגת על טעם, סיבה או ציור' כלשהם, אלא היא ואלוקות - הן אחד].

ומכיון שהעצם הוא אחד עם אלוקות הרי שלא שייך לפגום בהתקשרות זו (ראה לקי"ש ח"ד שחה ליה"ס). ויתרה מכך, מכיון שהעצם הוא חד עם אלוקות אזי (לא רק ששום דבר לא יכול לגרום

פועל שעניני העולם יהיו כלים לאלקות, הוא ענין של התחדשות, היפך הטבע דעולם מלשון העלם והסתוות⁴¹, הרי ענין זה (שהעולם נעשה כלי לאלקות) הוא לא מצד העולם כי אם מצד האלקות, מצד זה שאחדותו יתברך אין לה כל הגבלה, עד שגם המציאות דעולם מיוחד עמו יתברך⁴², ועלידי זה נעשה גם בהאדם (שפעל הברור וזיכור דחלקו בעולם) שעבודתו את קונו תהי' בתכלית הביטול, לא רק כמצד מציאותו של האדם אלא מצד האלקות⁴³.

סיכום: מעלת בעלי תשובה על צדיקים היא בשניים: א. מתגלה תוקף ההתקשרות של הנשמה עם הקב"ה. ב. ע"י הפיכת הזדונות לזכויות מיתוסף בהם עילוי חדש.

וכן הוא בעילוי הנשמה ע"י ירידתה למטה: א. בהתלבשותה בגוף ובנפש הבהמית מתעוררים בה הכוחות הנעלמים והעצמיים. ב. ע"י כירור העולם נפעלת בו התחדשות שנעשה כלי לאלוקות, וכיון שהוא היפך טבעו, אין זה אלא מצד האלקות. ועל ידי זה נפעל בעבודת האדם תכלית הביטול, לא רק מצד מציאותו אלא מצד האלקות.

44) לקי"ת שלה לו, ה. ובכ"מ.
 45) תפי"ד המעלה דאחד לגבי יחיד ט' - ראה תניא ר"פ וראי. אמרי בינה שעי הק"ש פ"ת. ובכ"מ.
 46) נוסף על היתרון שבוזר בענין הביטול - גם העבודה גופא היא באופן נעלה יותר כל, ומכיון שהיא מצד האלקות - אינה מוגבלת כלל בהתגבלות דטבע האדם, גם לא בהתגבלות דטבע הנשמה. ודוה"ט "עבודתיה" - יעשה ביותר גם מטבע הנשמה (כנ"ל).

== **ביאורים במאמרי רבינו** ==

במרוץ מרוצת המים". כך ע"י פועלה על נפש הבהמית, מתגלה ענין זה לנפש האלקות. כלומר, אף שבשונה מהנפש הבהמית הנפש האלקית אהבת את ה' **בטבעה**, מכל מקום בזה גופא שהיא פועלת על נה"ב, הרי היא מגלה שצריך לאהוב את הקב"ה גם כאשר זה אינו הגדר של הדבר.

בסגנון אחר: ע"י שהנפש האלקית פועלת את אהבת הנה"ב, היא עושה חשבון בעצמה שגם לו יצויר שלא היה לה טבע לאהוב, גם אז הייתה אהבתה. ועל דרך המבואר (ראה סודותא בפנימה דבא תשי"ט תעה 48), שגם אצל צדיק יכולה להיות המעלה של קבלת עול, אף-על-פי שכל רצונו הוא באלקות ואין לו רצונות זרים כלל, שכן המעלה של קבלת עול היא בביטול, והז יכול להיות גם אצל צדיק, על-ידי שיחשוב שלו יצויר שלא היה לו רצון, בכל זאת היה מקיים תורה ומצוות.

ואת היה מקיים תורה ומצוות. וכן בנוגע ליחודו יתברך: יחיד' הוא דרגה אלקותית שלגביה אין שום מציאות כלל, וכאילו

47) ראה ב"ב י"ז, ב דהוויג לוד אין כל ברייה יכולה לנפוד במחיצתן. וראה דרמ"צ קפי, סע"א. אה"י אח"י (כ"ח ב) ע' תקטז. דרדשים ליהודי"פ (דרכים כרך ה) ע' בקל-ח. וברד"ח ירדב' גר פנתם תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' רנב) ותני"ב (סה"מ תרנ"ב ע' טט). וראה גם אודות דרדשים ליהודי"פ שם (ע' בקל"ח): מסירות נפש הוא גבה יותר מכל התמי"צ . . . שהנגיד הבטיח להבי' שיזכה למסירות נפש על

אך עדיין צריך עיון, איך מלכתחילה נפש האלקית יכולה לתת לנפש הבהמית דבר (כלי גבול) שהיא הפכית ממנו - בעניין זה ראה ד"ח ויאמר לו יהונתן תשכ"ח ס"ו ואילך ובקובץ פלפול ההלומדים ג' ע' מב ואילך.

י"ט "אחד לגבי יחודי"
 יחיד' מראה על אחדות מוחלטת שאין עוד מלבדו, כי פירוש יחיד הוא שאין שני לו. מה- שאין-כן מילת 'אחד' משמשת גם כשארזו באים שנים, שלוש וכו' (וכמו שלגבי יצחק נאמר 'את יחידך' לפי שהיה יחיד לאימו. ואילו בני ראוהו נאמר 'אחד', לפי שהיו עוד אחד עשר שבטים מלבדו).

וכן בנוגע ליחודו יתברך: יחיד' הוא דרגה אלקותית שלגביה אין שום מציאות כלל, וכאילו

שלמעלה גם מכחות הנעלמים³⁷ וכו', וע"י עבודת הנשמה למטה נעשה ענין חדש, הכיור והזיכרון דגוף והנפש הבהמית וחלקו בעולם. דענין זה מכיון שהוא התחדשות (ולא גילוי העולם) הוא נעלה יותר מגילוי כחות הנעלמים דהנשמה כולקפן [נוסף שע"י זה דווקא (כירור וזיכרון הגוף וכו') נשלמת הכוונה דירידת הנשמה למטה ודדירה בתחתונים³⁸]. ומכיון דגם עליו זה י' (החידוש דזיכרון הגוף ודנפש הבהמית וחלקו בעולם) נעשה ע"י עבודת הנשמה, לכן, גם העליה דהנשמה שע"י עבודתה למטה היא (לא רק שמתגלים כחות הפנימיים והעצמיים שלה, אלא) באופן דהתחדשות. וכמבואר בכמה מקומות³⁹ בענין היתרון דאהבת ה' שנפש האלקית פועלת בנפש הבהמית על האהבה דנפש האלקית, שהאהבה דנפש האלקית, היא בכחית מציאיות. דגם האהבה דהנשמה מה שהיא רוצה לידבק בשרשה ומקורה הגם שתהיה אין ואפס ותחבטל שם במציאות לגמרי⁴⁰ יא, מכל מקום, מכיון שרצון זה הוא מצד טבעה, הרי ע"י רצון זה אינה כטלה צורתה

(37) המשך יזנתי תד"מ פ"ד, ד"ה ומעין מבית ה' תתש"ז פ"ד (פ"ה תש"ז ע" 64). ובכ"מ.
(38) תניא פל"ז (מח, ב).

ביאורים במאמרי רבינו

ה' **כחות הנעלמים** .. **כחות העצמיים**
למשל, כוח המעשה הגלוי הינו מודד איזה משא ביכלתו לשאת, אך בשעת פחד כמו בשעת שריפה מתגלה כוח המעשה הנעלם, וביכלתו להגביה משא כבד פי ארבע או חמש מכפי שמורגל. למעלה מהם כוחות עצמיים, כגון כאשר בורח ממוות ודאי שהוא כבוח גדול מאוד, מפני שאז הוא התגלות כוח העצמי מה שישנו בכל אדם שרוצה לחיות. וכשיודע שבביחיה זו תלוי כל חייתו ממש מתגלה כוח ההילוך העצמי (הפנימי תש"ז ס"ז).

ט' נעלה יותר .. נשלמת הכוונה
שבוראי אין דבר חשוב מלהשלים הכוונה העליונה. אלא שכאן מדובר על מעלה ('נעלה יותר') עפ"י שכל שניתן להסבירה (מעלת החידוש על גילוי העולם, המבטאת את כח הבלי גבול כולקפן), מה-שאין-כן הכוונה העליונה של דירה בתחתונים היא עניין של "נתאוה" (תאוה) ללא טעם (ומצד ה'נתאוה' התחתון צ"ל דווקא הנמוך ביותר שאינו מבטא כלום). ראה ד"ה צ"ח במשפט תפדה תשמ"א ס"ה תערה 69).

(39) ד"ה תניא שבעה דברים כ"י תרצ"ז (סח"מ קונטרס ח"ב ע"ד, א). ד"ה לריח שמנך ה'תש"ז פ"ד (סח"מ תש"ז ע" 105).

(40) תניא רפ"ט.

ביאורים במאמרי רבינו
שכן אפילו עבד הנטל לגמרי לאדון, ונתין שדברי המלך אצלו הם קודש קדשים, הרי הם מסכימים שמי שאינו רכוש האדון ואינו נתין מדינת המלך אינו צריך לקיים רצון האדון והמלך (ד"ה בתולדות תש"ט תע"ה 60). היינו שהעבד והנתין עצמם מודים שבטולם אינו רק מצד האדון והמלך אלא גם מצד ציור הביטול שלהם עצמם (גם מלך בכיפה שמומך על העולם כולו, הרי הוא רק מלך בפועל, אך כאם הקב"ה יבא מדינה חדשה, אנשיה לא יהיו בטלים אלו).

ואם כן נמצא, שבנבואים אין התחדשות אמיתית, כי סוף כל סוף חידוש נפעל על-ידי שלתחתון מצד עצמו יש שייכות לזה. ואפילו ביטולו מורכב ממציאותו.

אך הקב"ה 'מחויב המציאות', מעלותו הינו עצמיות ולא מורכבות [משל למחויב המציאות בעולמו: תרגיל חיבור מתמטי, שהתוצאה אינה בגלל שלילוי הבין כך ונפשו נוטה לכן, אלא זו המציאות בעצם, ולכן היא יכולה להתקבל בהבנה בקרב בעלי דיעות שונות (כמוכן שאין זה משל מוכין, שכן את החיבור המתמטי עצמו ברא הקב"ה, וסוף סוף הוא קשור עם העובדה המציאות, שכן הימצאותו היא משום שכ' היא המציאות]). וכך דוגת מחויב המציאות היא טוב ונאהב בעצם, היא אינה בנייה ומיוסדת על כך שהתחתון באופיו מתאים לאהבו, וממילא אין הגבלה מי יכול לאהבו. וכמו כן הוא אחד (אין עוד מלבדו) בעצם' (בדוגת מחויב המציאות, אחדותו אינה מפני סיבה המורכבת ממצב התחתון, אפילו לא מזה שהתחתון מתהווה בכל רגע מחדש), וממילא אין הגבלה איזה מקום יהיה כלי לזה.

הביטוי לכך הוא, שגם דבר אשר מצדו אין לו שייכות לאלוקות, כמו העולם ונפש הבהמית, יאוהב ותתנסל, וכן הוא ישאר גם לאור העבודה, למרות שמעצמו הוא אמור להיות חומי ומציאות. אם כן זו התחדשות מוחלטת, שכן לנפש הבהמית אין שום שייכות לאהבת ה' ולביטול. וראה עוד במילואים 1. וכמו-כן הביטול הוא מוחלט, במצב כזה אפילו תכונת הביטול אינה, שכן אין לו ציור אישי של ביטול אלא יש רק את השליטה של הסותמים הדיצים עם המים הנה מוסיפה כוח ועוז

הקב"ה, "נפסד צורתה ונטלה לגמרי". וראה עוד במילואים 2.

על-דרך הצחות, מספרים שפעם אורח גרמני התבטא שלא יתכן שיש אנשים בשמים, כי אם כך הקוסר ויחלם היה מלך גם בשמים...

בהדרג על הש"ס (הדרן השולש) נפסד צורתו מנסת הדינים סעיף 1 ע"פ תיבת-מובאת דוגמה לפעולה שבאה מצד העליון בלבד, מפסק בית דין לעבר את השנה, הפועל במשמיות שיהיו "בתוליה חוזרין", למרות שדבר גשמי לא יכול להתפעל ולקבל שנינו מדבר רוחני (טבראי שלילית, או פסק בית דין), ומכל-שכן מעניין אלקי.

כרם, נבדן דיון בנוגע לנפש הבהמית, מדובר בדוגמה נבונה יותר מפעולת הפסק דין, שכן כוחו של הפסק הוא רק **שמתפשט** בלי גבול וחודר גם למציאות הגשמית, אך הוא אינו הופך אותה (היא נותרת מציאות גשמית כמקודם). ועל דרך אור השמש שהוא מתפשט ופועל בכל החל העולם, אך עם זאת הוא אינו הופך את החל להיות אור. ואילו כאשר נפש הבהמית **אוהבת** את ה' זהו עניין של אהבה (ראה גם ד"ה צ"ח במשפט תפדה תשמ"א סעיף 6).

ועל דרך זה הוא לעניין 'שאהדיתו יתברך אין לה כל הגבלה, עד שגם המציאות דעולם מיוחד עמו יתברך' "וענייני העולם יהיו כלים לאלוקות", שגם בזה מדובר על אהבה. שכן 'אחד' (למרות שנבראה מציאות - עולם) פירושו שהוולת הינו גם הוא. וראה במילואים 3, 4.

יח' **זוה פועל גם ביטול הצורה דנפש האלקית**...

בהמשך למשל (המובא בביאור 1 מדר"ה נפסד הש"ס) מהאבנים והעפר הסותמים את מוצתת מי הנהר, עד שהמים פותחים את הסתימה ומתפזרים במוצתת גדולה יותר, ממשך שם "לא זו בלבד שפותחים את הסתימה אלא עוד זאת שבמרוצתם לוקחים אתם גם את האבנים והעפר .. דתמותות זה שהיו מעכבים את מוצתת המים הנה הם עצמם נגדירים עם דם שטף המים, ומוצתת זו של הסותמים הדיצים עם המים הנה מוסיפה כוח ועוז

שנתחדש בה ע"י העבודה דנפש האלוקית) י, נפסד צורתה ובטלה לגמרי, ביטול המציאות. וזה פועל גם ביטול הצורה דנפש האלוקית⁴², שהאהבה שלה תהיה בכחינת ביטול⁴³, לא מצד הטבע ומציאות דהאחב (נשמה), כי אם, אהבה מצד הנאהב י' (אלקות) י. ועל דרך זה הוא הבחירור והיחבוק דחלקו בעולם, דכין שזה

42) וה"ע הדקבון שצ"י צנשה הצמיחה 10 – ד"ה צאינה וראינה תרי"ן (פה"מ תרי"ן ע' שסה). ד"ה תהיל תרצ"ו (שער, ב). ובר"י צאינה וראינה שם (ע' שסה). דענין הצמיחה הוא גילוי תנוגת הבלתי מודגש. וראה לקמן סעי' ז.

43) בהמאמרים שבעדורה 39 מובאר בענין והאהבה שעל-ידי פעולתה כפוש הכחינת, אהבה של תפיש האלקית היא בביטול (אלא שקלבן אהבה היה נכון לטענת ולפיש שהצמיחות היא מפני שיש"ס מי שאחב", שי"א תפיעה של כפואת ולא בביטול). אבל מובן, שכ"ז

ביאורים במאמרי רבינו

יד "האהבה לאלקות" .. על-ידי העבודה דנפש האלוקית" למרות שהפעולה על נפש הבהמית לאחוב

את ה' והנה כוח הבל גבול (כדלקמן). יש צורך בהסבר שכל, שנפש האלוקית תשכנע את הנפש הבהמית שאלקות הוא טוב, כי גדר אהבה הוא שמורגש טוב הדבר, כמו שמד יראה להודיש הדע שבדבר, אלא שכוח הבל גבול גורם שלמות נטייתה הטבעית של הנפש הבהמית, ההסברים הללו יתקבלו אצל.

פו "ירקבון"

כדי שתהיה צמיחה מוכיח להיות קודם רקבון הגרעין, וכך הביטול מצד הנאהב הוא הרקבון שיוכל לגלוי דלעדי לבוא.

סו סוף סוף ברור, שכאשר מניחים זה לצד זה

את הקבלת-עול מצד טבע הנפש האלוקית ואהבה של הנפש הבהמית נגד טבעה, הנה מבחינת הציור בפועל נפש האלוקית בטלה יותר. ורק בהיגיון והכנת העניין הפנימי שבה, דהיינו איך נהייתה אהבה זו בנפש הבהמית, נפש הבהמית בטלה יותר.

זו "אהבה מצד הנאהב (אלקות)" לעיל כתב שהפעולה בנפש הבהמית היא

העצמית. מה שאין כן האהבה דנפש הבהמית, מכיין שבטבעה היא נמשכת לענינים גשמיים, והאהבה לאלקות היא היפך טבעה⁴¹, י, הרי ע"י האהבה לאלקות

41) ראה קונטרס העבודה פ"א (ע' 32), דאין זה סותר למ"ש בכ"מ (לקו"ת חוקת נו, ד, ועוד) דכח המתאחה בעצם אינו רע – כי "זהו רק שאין בו ציור רע בעצם, חומריים" י'.

ביאורים במאמרי רבינו

בטלה צורתה העצמית" של הנשמה, והיא עדיין בבחינת מציאות.

הביאור בזה: 'מציאות' הכוונה כאן היא לטבע של הניטול, אמנם כל סיבתו של טבע זה היא שורשו האלוקי, אך הטבע עצמו אינו אלא תכונה של נברא, שהינה כביכול זולת האלוקות. במילים אחרות, זה עניינה של הנפש האלוקית, להימשך אל שורשה, היא עושה את מה שנודרש מצד ענינה וכפי המתאים לתכונתה, ולכן, כאם 'נשאל' את הנשמה האם דבר אחר שאין לו תכונות של נשמה, גם הוא צריך להימשך לשורשו, תשובתה תהיה שלילית. נמצא שסוף-סוף עבודתה כאה מ'מציאותה' (ד"ה תפילת תש"ס תורה 60), ובדומה לאש שהמשיכה לשורשה הוא מפני שזהו טבע החומר שלה. וראה בביאור על הערת רבינו 43 שכן יהיה אפילו באופן ועב.

ולקמן נבאר דרגה מעלית יותר בה אין אפילו טבע של ביטול.

יב "היפך טבעה"

בתנאי כתוב (פ"י) שצדיק גמור הופך את נפשו הבהמית "על-ידי הסרת הבגדים הוצאים". דהיינו שיש את נפש הבהמית עצמה ויש את בגדיה. מחוזה של נפש הבהמית היא הכוח להתאחות, שהוא כוח פשוט. צורתה (בגדיה) היינו תאוות בפועל לעניני עולם הזה וחומריות. וזהו מ"ש בלקו"ת בנוגע לאפר שנשארו משיפת הפרה אדומה, הצורה שרפה ועצם החומר מטהר.

כרס, אם מחוזה היא חומר פשוט למה האהבה לה' הינה היפך טבעה? על כך מנאר רבינו בהערה 41, ששם זאת כבר בעצם בריאתה נטייתה היא להינתן מחומריות, וללא התגברות היתה פועלת כרס, אם מחוזה היא חומר פשוט למה האהבה לה' הינה היפך טבעה? על כך מנאר רבינו בהערה 41, ששם זאת כבר בעצם בריאתה נטייתה היא להינתן מחומריות, וללא התגברות היתה פועלת

יג "ענינים חומריים"

הוא למשל לאכול כדי להשביע את רעבון הגוף, אך רצון לחומריות הוא לתאוה ולתנאה מחדב הגשמי. עם זאת מדובר על תאוות היתה (אש) משיגין יחודאין?) ולא על תאוה לעיניה, שכן נה"צ של יהודי מצד עצמה אין לה תאוה לעיניה.